

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง:กรณีศึกษา
หมู่บ้านวังโรงใหญ่ ตำบลวังโรงใหญ่
อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

ISBN...

กัญญารัตน์ สิงห์พรม : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง:กรณีศึกษา
ชุมชนบ้านวังโรงใหญ่

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์วัลลภ สุปัญญาโชคกุล

ISBN.....

บทคัดย่อ

ในศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เพื่อทราบว่าการกระตุ้นเศรษฐกิจ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน การได้ข้อมูลเกี่ยวกับ นโยบายกองทุนหมู่บ้านวังโรงใหญ่ การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านวังโรงใหญ่ การดำรงอยู่ของกองทุนหมู่บ้านวังโรงใหญ่ และปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว การประเมินที่มีจุดมุ่งหมายของการทำสารนิพนธ์เพื่อให้ได้ข้อสรุปว่าเมื่อมีการเพิ่มประสิทธิภาพมากขนาดไหน โดยในการศึกษาครั้งนี้จะมีขอบเขตอยู่ที่หมู่บ้านวังโรงใหญ่เท่านั้น การศึกษาจะมีวิธีดำเนินงานคือ การศึกษาการดำรงชีวิตของชาวบ้านในชุมชน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวมาในตอนแรก และทางชุมชนสามารถนำผลการวิจัยมาประยุกต์เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา: กัญญารัตน์ สิงห์พรม
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ

เช่น

- อาจารย์วัลลภ สุปัญญาโชติสกุล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจดทำสำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- พัฒนาการอำเภอสีคิ้ว และพัฒนาชุมชนอำเภอ ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ นายกเทศมนตรี ประธานชุมชน ที่ให้ข้อมูล, และทำยื่น ขอรกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

(นางสาวกัญญารัตน์ สิงห์พรม)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์วัลลภ สุปัญญาโชติกุล)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ดร.มัลลิกา สังข์สนิท)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

คณะบดีสำนักเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

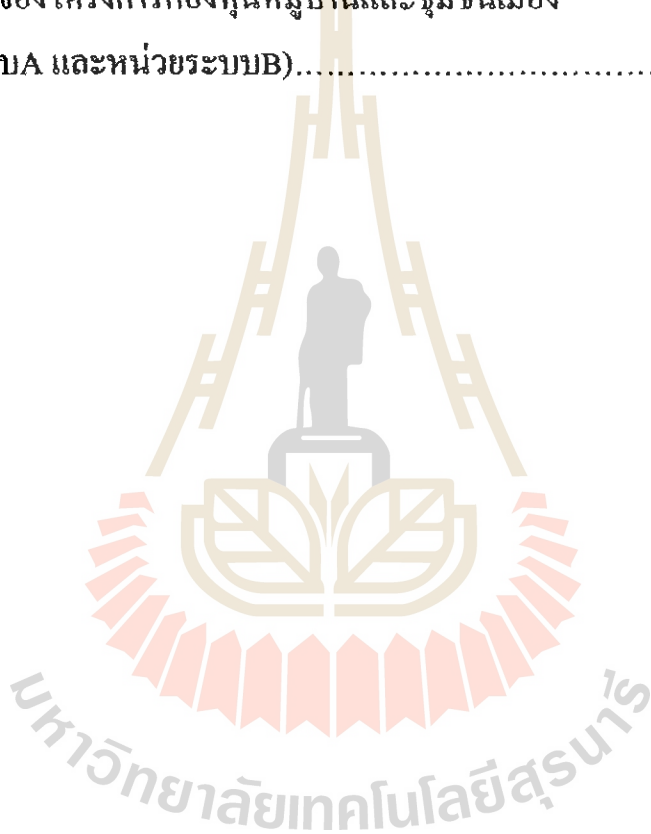
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
หน้าอำนวยการ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1
3. กรอบแนวคิดทางทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	3
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	4
2. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	5
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	6
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อม ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	6-8
5. หลักการประเมินโครงการ แบบซีพีพีโมเดล(CIPP Model).....	8-10
6. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	10-11
7. เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ.....	12
1. วิธีประเมินโครงการ.....	12-22
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	22-23
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	23-25

	หน้า
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	25
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	26
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	28
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	28-30
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	31-34
3. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	41
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	43
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	43
2. วิธีดำเนินการ.....	43
3. ผลการดำเนินการ.....	44
4. อภิปรายผล.....	45
5. ข้อเสนอแนะ.....	48
บรรณานุกรม.....	50
ภาคผนวก.....	51

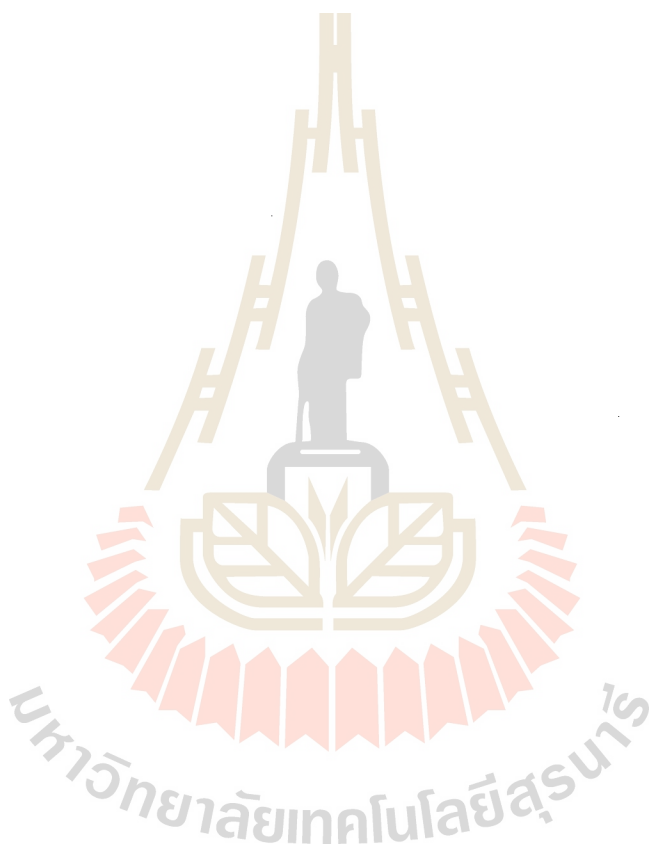
สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. องค์ประกอบของระบบ.....	16
2. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตףเฟิลบีม...	17
3. ระบบการทำงานของ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง(หน่วยระบบA)...	19
4. ระบบการทำงานของ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง(หน่วยระบบA)...	20
5. ระบบการทำงานของ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (เชื่อมหน่วยระบบA และหน่วยระบบB).....	21

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนสัมภาษณ์ตามแบบรายงาน บร.3.....	24
2. จำนวนสัมภาษณ์ตามแบบรายงาน บร.11.....	27
3. จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร.....	33

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจของประเทศไทยได้ตกอยู่ภาวะถดถอย ผู้คนต่างๆ เริ่มไม่มียานทำ กิจการ ห้างร้าน หรือบริษัทก็ไม่สามารถที่จะดำเนินกิจการต่อไปได้ เนื่องจากตกอยู่ในภาวะขาดทุน จนเป็นเหตุให้ต้องเลิกกิจการหลาย ๆ แห่ง สิ่งที่ตามมาก็คือการเกิดปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ อาชญากรรม สภาพครอบครัวเกิดการแตกแยก สังคมเกิดความอ่อนแอมาก (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ online,2544)

จนกระทั่งรัฐบาลยุคปัจจุบัน โดยการนำของ ฯพณฯ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ก็ได้เห็นถึงเห็นความจริงต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้น ทำให้เกิดความคิดที่อยากจะช่วยผู้คนเหล่านั้น จึงได้เกิดความคิดที่อยากจะให้ผู้คนได้เกิดการเรียนรู้ที่พึ่งตนเองจนทำให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนหมู่บ้าน จึงมีนโยบายเร่งด่วนและได้แถลงต่อรัฐสภาถึงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งหนึ่งล้านบาทเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,2544)

หมู่บ้านวังโรงใหญ่เป็นอีกชุมชนหนึ่งซึ่งได้จัดตั้งขึ้นและได้รับอนุมัติเงินทุนมาจากภาครัฐตามนโยบายข้างต้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2544 และได้รับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนจำนวน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2544 เพื่อให้ทราบว่างกองทุนหมู่บ้านวังโรงใหญ่ที่ได้เกิดขึ้นนั้น จะมีทิศทางของการบริหารจัดการไปในทางใด จึงได้ให้มีผู้เข้ามาประเมินและให้คำแนะนำแก่โครงการกองทุนนี้ขึ้น โดยการจ้างบัณฑิตประจำกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประจำอยู่ที่หมู่บ้านวังโรงใหญ่ ทำการเก็บข้อมูลและประเมินโครงการกองทุนชุมชนเพื่อให้ทราบถึงแนวโน้มที่จะนำหมู่บ้านวังโรงใหญ่ ไปสู่เข้มแข็งทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายมากมายน้อยเพียงใด ในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

1.2 ท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.3 ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกัน กับทั้งสังคม ก็
มีภูมิคุ้มกัน

1.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. เพื่อทราบว่ามีปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง

3. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์ เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ภายในชุมชนท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับบุคคล

4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งในทัศนะของประชาชน พื้นที่เป้าหมายและเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของบุคคล ตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

1.3 กรอบแนวคิดทฤษฎี

1. แนวคิดในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพ

จำเป็นต้องสร้างความรู้ การบริหารจัดการที่โปร่งใส การดำเนินงานเน้นการสนับสนุนและช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนมากกว่ายึดกฎระเบียบตายตัวจึงต้องแก้ไขระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริงการให้ความช่วยเหลือปัญหาแก่ชาวบ้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่คณะกรรมการกองทุน การพัฒนาตัวชี้วัด การบริหารแบบโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการทุกระดับมีแนวทางในการพัฒนาตกโลก ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและการร่วมมือกับประชารัฐประชาคม ทุกระดับร่วมเป็นกลไกตรวจสอบให้กองทุนเงินถิ่นบริหาร ได้มีประสิทธิภาพเพื่อประชาชนจริงๆ

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบแนวทางการคิด ที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ แนวความคิดตามรูปการประเมินของ “สตัฟเฟิลบีม” (Stufflebeam) ที่เรียกว่า ตัวแบบความคิดเชิงระบบ เป็นกรอบในการระบุตัวชี้วัดและตัวแปร สำหรับการเก็บข้อมูล ตัวแบบทางความคิดดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปในชื่อว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) ซึ่งมีอักษรย่อมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก Context Evaluation	คือ บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก Input Evaluation	คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก Process Evaluation	คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก Product Evaluation	คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

1.4 วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านวังโรงใหญ่ หมู่ที่ 7 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านวังโรงใหญ่ หมู่ที่ 7 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ในชุมชนท้องถิ่นที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีพอเมเคลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านวังโรงใหญ่ หมู่ที่ 7 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจน ตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4

ขั้นที่ 6 ลงมือเขียนบทที่ 1, 2, 3, 4, 5 บรรณานุกรม และภาคผนวก

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

5.1 ได้ทราบและมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5.2 ได้ทราบและมีความรู้ ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน

5.3 ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง และแนวทางวัดความสำเร็จใน โครงการพัฒนาต่างๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5.4 ได้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 ล้านบาทจะยังคงอยู่หรือไม่ ได้ทราบว่าเงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ จริงหรือไม่

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา บ้านวังโรงใหญ่ หมู่ที่ 7 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ทั้งที่เป็น นโยบายหลักการ ระเบียบและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการประเมิน และหลักวิชาที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เป็นนโยบายของทางรัฐบาลเพื่อเป็นการส่งเสริมการพึ่งพาตนเองของชุมชนและหมู่บ้านในด้านการเรียนรู้ พัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชน เสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในท้องถิ่น โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของแต่ละหมู่บ้าน โดยให้สมาชิกในชุมชนเป็นผู้จัดระบบบริหารกันเอง เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคงต่อไป

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. เพื่อกระจายอำนาจให้ชุมชน และท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน
2. เสริมสร้างจิตสำนึกและความสามัคคีในชุมชนและท้องถิ่น
3. เพื่อเกื้อกูลประโยชน์ให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน หน่วยราชการ เอกชนและประชาสังคม
5. เพื่อให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตของตนเอง และสนับสนุนภูมิปัญญาของตนเองให้ยั่งยืนต่อไป
6. ติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง

2. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

4. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และภาระรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

5. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการจำนวนไม่เกิน 10 คน เลขานุการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการไม่เกิน 3 คน

2. คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระในตำแหน่งคราวละ 2 ปี

3. นอกจากการพ้นวาระแล้ว กรรมการจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก ล้มละลาย หรือถูกศาลพิพากษา

4. ในการประชุมแต่ละครั้งต้องมีกรรมการเกินกึ่งหนึ่ง

5. กรรมการมีหน้าที่ตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน

6. คณะกรรมการจะได้มีมติเสียงข้างประชุมตอบแทนในอัตราที่กำหนด

2.2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนในสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูล ประชาสัมพันธ์ รายงานผลประจำปี และดำเนินการอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยรายละเอียดของระเบียบได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ข

(สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี 2544)

2.1 ตาย

2.2 ลาออก

1.3 เป็นบุคคลล้มละลาย

1.4 คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

1.5 เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

1.6 ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการผู้อาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่ง เป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน

2. กำหนดแผนการจัดหาเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน

3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. กำหนดแผนงาน และอัตราระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้งและ แนวทางการบริหารงานกองทุน

5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน

6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน

7. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้

9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือ ลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้รัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐ วิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลา ก็ได้ อีกทั้งอาจ กำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้
คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ข้อ 11 การประชุมของคณะกรรมการให้นำ ข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาด
ของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้
ได้เบี้ยประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนที่
ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักงานเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักงาน
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะ
อนุกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะ
กรรมการและของกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการ
บริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์การต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ
ดำเนินงานกองทุน
6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ
การดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและ
จัดการกองทุน
8. ให้การสนับสนุนปรึกษาหารือและข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการ เกี่ยวกับ
นโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
กองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน

- 10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- 11. คำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบคิดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทข.1)

แบบคิดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน มีกระบวนการคัดเลือก ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการเลือกคณะกรรมการ

- 1.1 จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้องมีการครัวเรือนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด
- 1.2 การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม
- 1.3 วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุน

2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน

- 2.1 เป็นผู้มิใช่ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
- 2.2 เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปี บริบูรณ์
- 2.3 ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางด้าน การเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 2.4 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 2.5 ไม่เคยรับโทษจำคุกโดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นนักโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 2.6 ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนรวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริง เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

เมืองแห่งชาตินำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป สำหรับหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. มีคณะกรรมการควบคุมที่ระบียบคณะกรรมการกองทุนกำหนด
3. มีวิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. มีสมาชิกกองทุนควบคุมที่ระบียบคณะกรรมการกองทุนกำหนด
5. มีการเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารออมสินแล้ว
6. มีอัตราดอกเบี้ยของเงินกู้
7. มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้
8. มีวิธีการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้
9. มีวิธีป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้
10. มีวิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้ว ไม่ส่งใช้คืนเงินต้น
11. มีแนวทางในการบริหารกองทุนและชุมชนเมืองในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่

ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน

4.1 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในการพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการกองทุนจะต้องดำเนินการตามวิธีที่กำหนดไว้ให้ ดังต่อไปนี้

1. ให้ผู้กู้เงินจากกองทุนจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน
2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท
3. ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกหลักประกันเงินกู้ซึ่งจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินก็ได้

จากผู้กู้

4. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราผลตอบแทนหรือดอกเบี้ยของเงินฝากหรือเงินกู้ ให้เป็นอัตราที่แน่นอน

5. ให้คณะกรรมการกำหนดระยะเวลาการใช้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืน โดยไม่ให้เกิน - 1 ปี

6. ถ้าผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนคืน ให้ผู้กู้เสียค่าปรับตามจำนวนที่ กองทุนได้กำหนด

สำหรับกรณีกองทุนหมู่บ้านวัง โรงใหญ่ นั้น ก็จะมีดำเนินการพิจารณาเงินกู้ตามวิธีของชุมชนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับชุมชนก็จะมีการจัดเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ 4 หัวข้อ ซึ่งจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้กู้จะต้องอาศัยอยู่ในเขตหมู่บ้านวังโรงใหญ่
2. ผู้กู้จะต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านวังโรงใหญ่น้อย 3 เดือน
3. ให้ผู้กู้เงินจากกองทุนจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน
4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านวังโรงใหญ่มีอำนาจอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท
5. คณะกรรมการกองทุนเรียกหลักประกันเงินกู้ซึ่งจะเป็นบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป หรือทรัพย์สินก็ได้จากผู้กู้
6. คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ 6 % ต่อปี
7. ให้คณะกรรมการกำหนดระยะเวลาการชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืน ภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี โดยจะต้องส่งเมื่อครบกำหนด 1 ปี
8. ถ้าผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนคืน ก็จะให้กรรมการตรวจสอบไปทำการเตือน และผู้กู้เสียค่าปรับตามจำนวนที่กองทุนได้กำหนด
9. ถ้าผู้กู้ยังทำการผิดสัญญาต่อไปโดยไม่มีเหตุอันควร ทางคณะกรรมการก็จะลงโทษด้วยการตัดชื่อออกจากกองทุน และให้คืนเงินต้นทั้งหมดพร้อมทั้งดอกเบี้ย

3.4 การวิเคราะห์เอกสาร โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคือ นโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่ดำเนินการจ้างและให้ทุนแก่บัณฑิตเพื่อไปประจำกองทุนและศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการคู่กันไปด้วย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการกองทุนเพื่อสร้างรายได้ให้แก่บัณฑิตที่ว่างงานจำนวน 74,881 คน เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิต และเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองรวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพด้วย และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการบริหารจัดการคือ 1. สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชนได้ 2. สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนชุมชนให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ตามลำดับ

5. หลักการประเมินโครงการ แบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model)

สตีฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่” (Evaluation is the process of delineating, obtaining and using information for judging alternative decision)

รูปแบบของการประเมินโดยใช้หลักของเหตุผลต่างๆ ไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงว่ากระบวนการประเมินใดๆ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้คือ

- (1) ขั้นตอนการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมินเพื่อสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ
- (2) ขั้นตอนของการรวบรวมสารสนเทศ (Information) ที่ต้องการ
- (3) ขั้นตอนของการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ
- (4) ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ เชื่อว่าการตัดสินใจนั้นจะเป็นไปด้วยความสมเหตุสมผลในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

1) ข้อควรคำนึงถึงในการใช้รูปแบบการประเมิน

- (1) วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ
- (2) ชนิดของการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ต้องการออกแบบการประเมินที่แตกต่างกัน และควรใช้รูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิผลและเป็นรูปแบบต่างๆ ไป
- (3) ในกรณีที่รูปแบบการประเมินมีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหา (Context) ควรใช้ขั้นตอนของการติดตามผลดังนี้ คือ วิเคราะห์ รวบรวม นำเสนอ (ดังรูปที่ 1)
- (4) การตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ คือ ขั้นตอนการวิเคราะห์ออกแบบเลือกและปฏิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมิน ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินและผู้ตัดสินใจ
- (5) เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งคำตอบในการตัดสินใจ
- (6) การประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นวัฏจักร (Cycle) ต้องใช้กับโครงการที่เป็นระบบ

2) รูปแบบของการประเมินแบบ (CIPP MODEL)

รูปแบบของการประเมินแบบชีพท์ มาจากคำอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะทำการประเมิน

1. การประเมินบริบท หรือ สภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นกระบวนการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ประสิทธิภาพเป็นมาของหมู่บ้าน สภาพภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมประเพณี โครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากร การรวมกลุ่ม ผู้นำ ความเข้มแข็งของชุมชน ตลอดจนการศึกษาปัญหาอุปสรรค อันจะนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation: I) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่วางไว้ ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการทฤษฎีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการเป็นต้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้เพื่อรวบรวมสารนิเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนเพื่อเป็นการระดมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ส่วนประกอบที่สำคัญของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่าง

- (1) การจัดหานักประเมินกระบวนการเต็มเวลา
- (2) เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
- (3) การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินโครงการและบุคลากรในโครงการหรือในแผนงานเอง
- (4) การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจ

การทำตามกระบวนการ จำเป็นต้องมีข้อมูลย้อนกลับ โดยต่อเนื่องเกี่ยวกับว่าทำอะไรโครงการนั้นจึงจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด การประเมินกระบวนการให้ข้อมูลแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้า การปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาและบันทึกกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการ

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation: P) เป็นกระบวนการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลและแปลความหมายที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

6. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์บริบท (Context Analysis) เป็นการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายศึกษาค้นคว้าความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชน

2. วิเคราะห์ปัจจัยเบื้องต้น (Input Analysis) เริ่มต้นนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. วิเคราะห์กระบวนการของโครงการ (Process Analysis) จัดทำหลักสูตรการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการดำเนินการในส่วนกลางและระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ประสานงานดำเนินงานให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ให้บัณฑิตศึกษาทั้งในสถาบันการศึกษาและปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ โดยใช้แบบสอบถาม (บร.1 – บร.12) ในการเก็บข้อมูลคณาจารย์นิเทศก์ ติดตามและนิเทศก์ ช่วยเหลือนักศึกษาในพื้นที่การปฏิบัติงานและนักศึกษาต้องรายงานผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแก่คณาจารย์นิเทศก์

4. วิเคราะห์ผลของโครงการ (Output Analysis) เมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วจำนวนเงินกองทุน 1 ล้านบาทยังอยู่ บัณฑิตที่ว่างงานมีรายได้ เป็นผู้สำเร็จการฝึกอบรม ซึ่งจะได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียน มีการเรียนรู้ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งจะมีประสบการณ์จริงนำไปใช้ในการทำงานต่อไป และกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการบริหารจัดการกองทุนที่มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลส่งเสริมการพัฒนา นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการเสริมสร้างกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และจำนวนรายงานผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่องและรายงานผลวิจัยในรูปของสารนิพนธ์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

7. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ คือ

1. นโยบาย
2. ปรัชญา
3. วัตถุประสงค์
4. หลักการจัดสรรเงิน
5. การเตรียมความพร้อม
6. ความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน และกองทุนชุมชนเมือง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ใช้วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยสรุปเป็นหัวข้อ เรื่อง วิธีการประเมินประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มตามลำดับก่อนหลังดังต่อไปนี้

1. วิธีประเมินโครงการ

แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม ได้กล่าว “การประเมิน” เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ โดยกำหนดประเด็นออกเป็น 4 ประเภท เป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินแบบชีพ (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ดังนี้

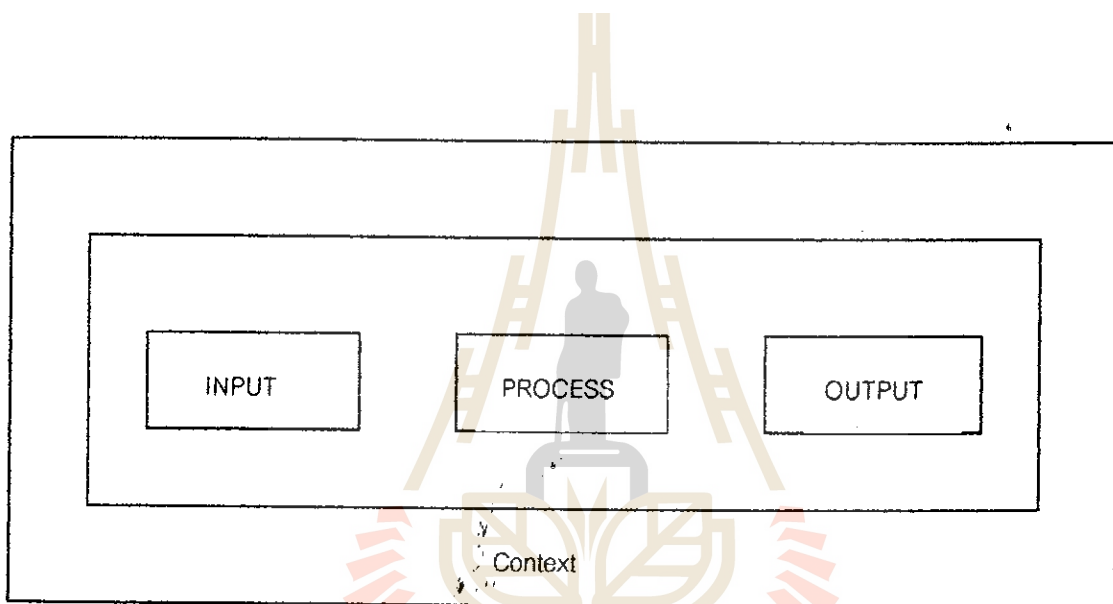
Context Evaluation	: C การประเมินสภาวะแวดล้อม
Input Evaluation	: I ปัจจัยเบื้องต้น หรือวัตถุดิบแรกเริ่มของโครงการ
Process Evaluation	: P กระบวนการ หรือสิ่งที่เปลี่ยนสภาพวัตถุดิบ
Output Evaluation	: O ผลผลิต หรือสิ่งที่ได้รับจากการแปรสภาพ

เจเลียว บุรีภักดี และคณะ (2545) ได้อธิบายว่ากระบวนการของ CIPP Model องค์กรประกอบ หรือตัวแปรที่มีผลต่อโครงการ (ภาพที่ 1) ซึ่ง Stufflebeam ได้กำหนดองค์ประกอบการประเมินโครงการไว้ 4 ประเภท

1. System : บริบทของหน่วยระบบ
2. System Input : ปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ
3. System Process: กระบวนการของหน่วย
4. System Product/Output : ผลผลิตของหน่วยระบบ

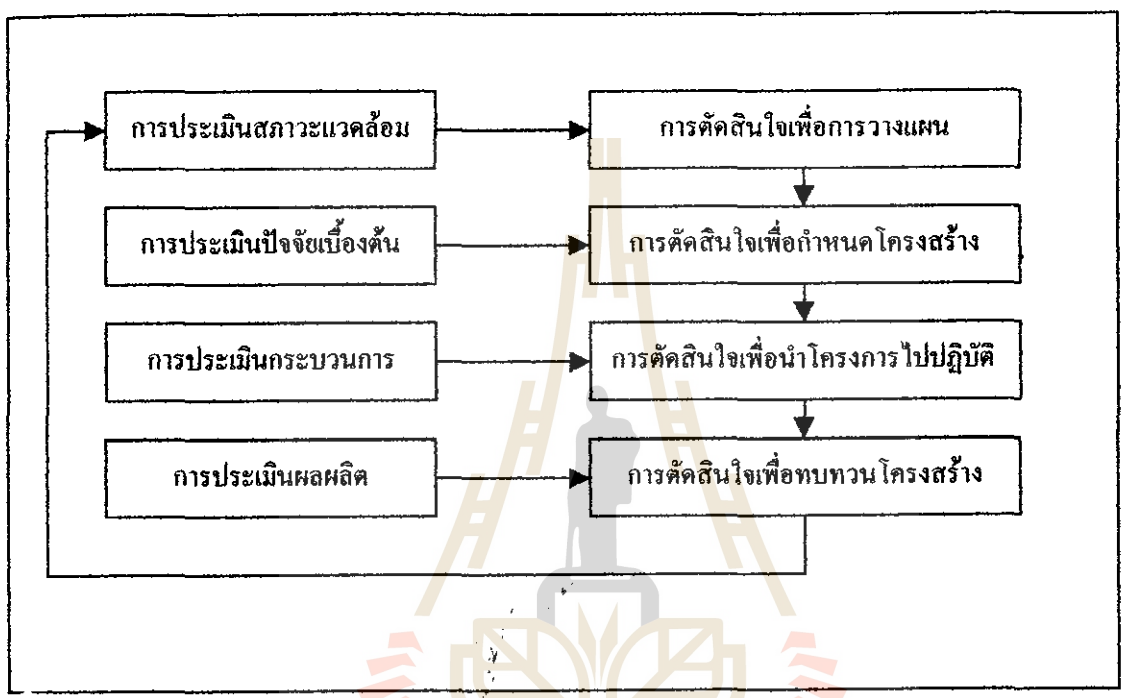
เฉลียว บุรีภักดี และคณะ (2545) ได้อธิบายว่ากระบวนการของ CIPP Model องค์ประกอบหรือตัวแปรที่มีผลต่อโครงการ (ภาพที่ 1) ซึ่ง Stufflebeam ได้กำหนดองค์ประกอบการประเมินโครงการไว้ 4 ประเภท

1. System : บริบทของหน่วยระบบ
2. System Input : ปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ
3. System Process: กระบวนการของหน่วย
4. System Product/Output : ผลผลิตของหน่วยระบบ

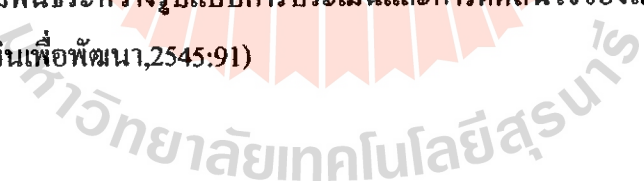

ภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบของระบบ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สตףเฟิลบีมได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตףเฟิลบีม (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา,2545:91)

ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C)

เป็นการประเมินก่อนดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็น ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation:I)

เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวน คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation :P)

เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุก ขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P)

เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการรวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

2. หลักการประเมินโครงการ แบบชิพท์โมเดล (CIPP Model)

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam,s CIPP Model) (ชุดวิชาการ ประเมินเพื่อพัฒนา,2545 :89-91) ที่ได้กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือ กำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และ สังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

ตามแนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภท ตามรูปแบบการประเมินแบบชิพ (CIPP Model) ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C)

เป็นการประเมินก่อนดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่สนใจในการดำเนินการโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation:I)

เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความพอเพียงของทรัพยากรที่จำเป็น รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Proccss Evaluation :P)

เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อดีข้อเสียในการดำเนินการ สำหรับนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation:P)

เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ ทำให้ทราบว่าโครงการควรจะมีการพัฒนารูปแบบอย่างไร

นอกจากนี้แล้ว สิ่งที่จะต้องทำให้สอดคล้องกับการประเมินทั้ง 4 ประเภท นั่นก็คือการตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจจะมีรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions)

การตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้ เพื่อนำไปใช้กำหนดประสงคของโครงการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างการ (Structuring Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินเบื้องต้นที่ได้ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดรูปแบบของแผนงาน รวมทั้งขั้นตอนของการดำเนินโครงการด้วย

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อผลของการตัดสินใจในการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการ

แนวคิดและรูปแบบในการประเมินโครงการต่าง ๆ นั้นมีหลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tylet' Rationale and Model of Evaluation)

(ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา,2545:84) ได้กล่าวว่า “การประเมิน คือการเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่ได้กำหนดได้”

2. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven' Evaluation Idcologies and Model)

(ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา,2545:85-86) ได้กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวม การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำหนดตัวชี้และเกณฑ์ในการประเมิน”

3. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสเตก(Stake's Concepts and Model of Evaluation)

(ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา,2545:86-87) ได้กล่าวว่า “การเก็บรวบรวมมาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน”

4. แนวคิดการประเมินของอัลคิน (Alkin's Concepts of Evaluation) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 87-88) ได้กล่าวว่า “การประเมิน คือ กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล และการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจ หรือใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการโครงการ”

5. แนวคิดการประเมินของโพรวัส (Provus' Discrepancy Evaluation) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545: 88-89) ได้กล่าวว่า “การประเมินเป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน และการค้นหาช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดข้อบกพร่องของโครงการ และนำรูปแบบการประเมินความสอดคล้อง ที่เป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพ”

6. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545:89-91) ได้กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

แต่แนวคิดและรูปแบบการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนมากที่สุด คือ แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545:89-91) ที่ได้กล่าวโดยสรุปว่า การประเมิน เป็นกระบวนการของการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อนำไปเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ที่สนใจ

สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินซิป ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

C ย่อมาจาก Context Evaluation คือการประเมินก่อนการดำเนินการ โครงการเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล และความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ (โดยรายละเอียดจะอยู่ในบทที่ 3)

P ย่อมาจาก Process Evaluation คือ การประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

P ย่อมาจาก Product Evaluation เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้แล้ว สิ่งที่ได้ตามมาจากการประเมินทั้ง 4 ประเภท นั่นก็คือ การตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจ
ใจมีรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อม ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุด
ประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้าง
ของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decisions)

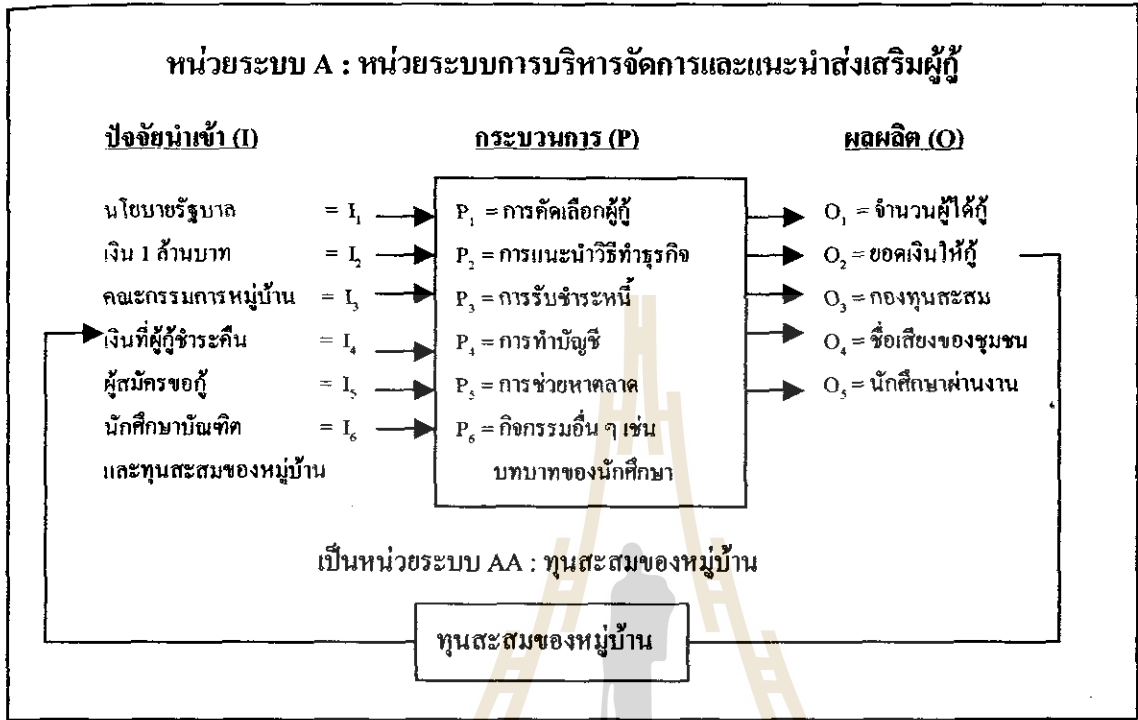
เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนิน
การให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก
หรือปรับขยายโครงการที่นำไปใช้ในโอกาสต่อไป

เมื่อนำทฤษฎี CIPP Model มาประยุกต์ใช้ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถนำมาเขียนเป็นผังโครงสร้างได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (หน่วยระบบ A) (ชุดวิชาสารนิพนธ์, 2545:21)

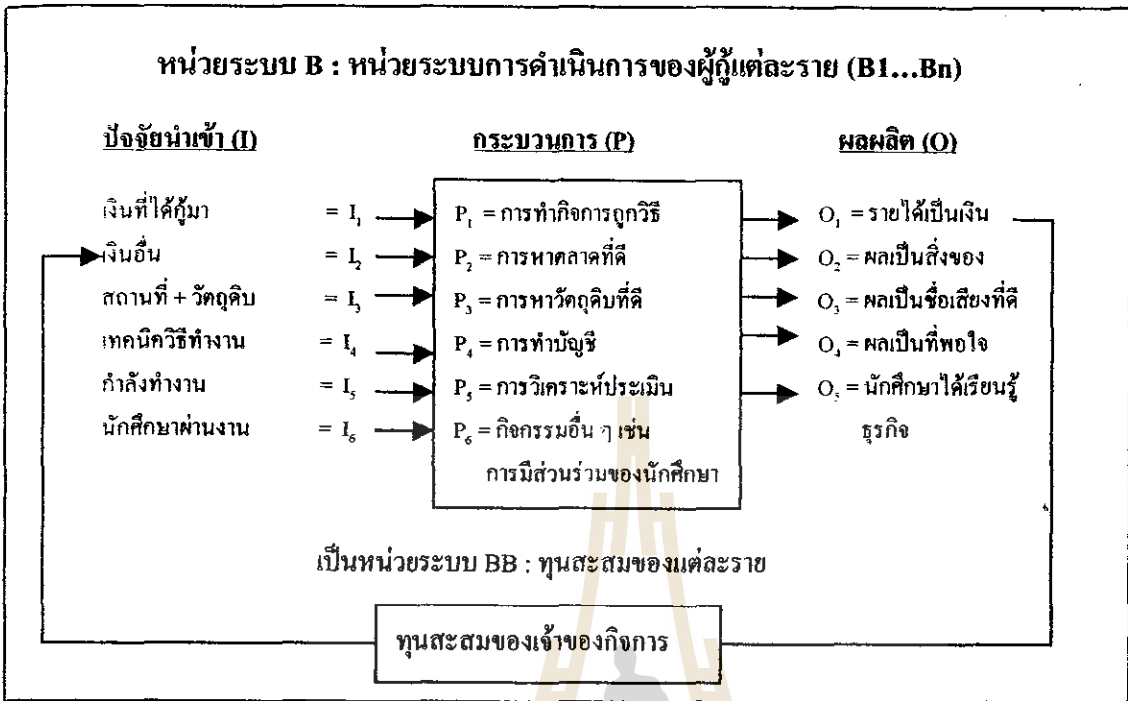
จากแผนภาพที่ผ่านมายังคั้นนั้น คือ หน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือหน่วยระบบ AA

สำหรับหน่วยระบบ A โดย I_n คือ ปัจจัยนำเข้า

P_n คือ กระบวนการทำงาน และ

O_n คือ ผลผลิต

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย (B1...Bn)

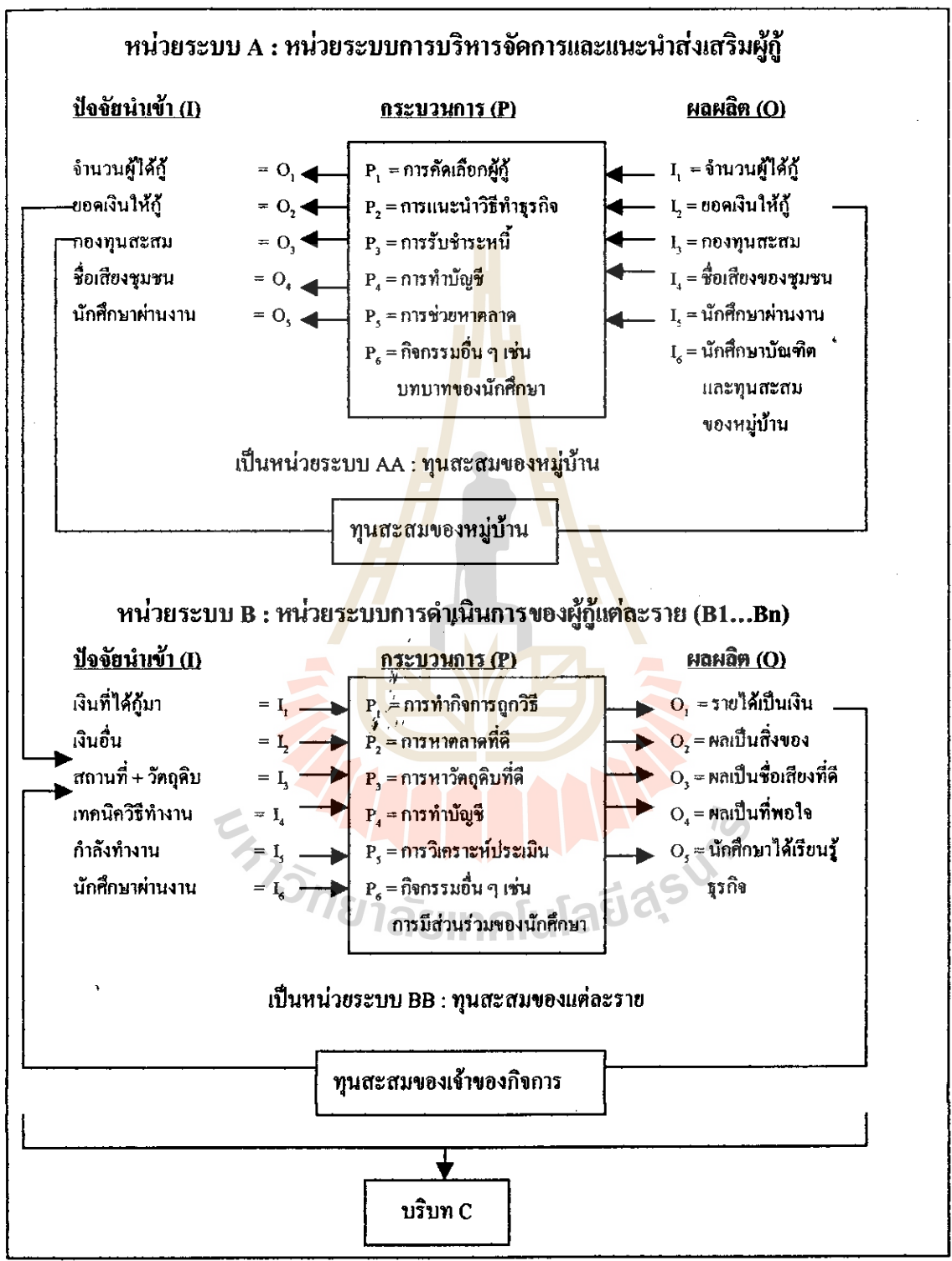
แผนภาพที่ 4 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง(หน่วยระบบ B)
(ชุตวิธานินพนธ์,2545:21)

หน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจกรรมของผู้กู้แต่ละรายโดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน โดย

- I คือ ปัจจัยนำเข้าที่นำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย
- P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการ
- O คือ ผลผลิตของผู้กู้

เมื่อนำรูปจากแผนภาพที่ 3 และ 4 มาแสดงร่วมกันทำให้แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนในรูปแบบของ “ซัพพลายโมเดล” มีส่วนประกอบดังนี้

แผนภาพที่ 5 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (เชื่อม A และ B)
(ศุควิสารนิพนธ์, 2545:21)

จากแผนภูมิที่ 2 นี้ แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และผู้กู้ จึงประกอบ ด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมี หน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้าได้แก่ I ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแบบภูมิมิกระบวน การทำงาน ได้แก่ P ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ และมีผลผลิตได้แก่ตามรายการต่าง ๆ ในแผนภูมิ

หน่วยระบบ B คล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือเป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคนมีปัจจัยนำเข้าได้ แก่ I ก็จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มี P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการและมี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร

คำว่า ประชากร ที่ใช้ในการประเมินมีความหมายว่ากลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัย ซึ่งสามารถแบ่งประชากรของการประเมิน โครงการออกเป็น 2 ประเภทตามขอบเขตของการวิจัย คือ

1) ประชากรแบบจำกัด

ประชากรแบบจำกัด คือ ประชากรที่สามารถเจนนับจำนวนประชากร ได้ทั้งหมดคนนั้นเอง ตัวอย่างเช่น จำนวนประชากรในหมู่บ้านวังโรงใหญ่ เป็นต้น

2) ประชากรแบบไม่จำกัด

ประชากรแบบไม่จำกัด คือ ประชากรที่ไม่สามารถเจนนับจำนวนประชากร ได้ทั้งหมด คนนั้นเอง เช่น จำนวนก้อนหินทั้งหมดที่มีอยู่ในหมู่บ้านวังโรงใหญ่

สำหรับประชากรที่ใช้ในการทำการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณี หมู่บ้านวังโรงใหญ่นั้น ใช้ประชากรในรูปแบบของประชากรแบบจำกัด หมายถึง จำนวนประชากร ทั้งหมดที่มีจำนวน 698 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

คำว่า กลุ่มตัวอย่าง ในการประเมินโครงการหมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็น ตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการประเมิน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของประชา

กรที่ผู้ประเมินนำมาใช้ในการประเมิน ผลการประเมินที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างถือเป็นผลการประเมินจากประชากรด้วยเช่นกัน

วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น

การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นนี้ กลุ่มตัวอย่างที่เลือกต้องสามารถใช้แทนจำนวนประชากรที่ต้องการศึกษาทั้งหมดได้เลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่าเทียมกัน เช่น ถ้าต้องการศึกษาเรื่องทัศนคติของผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตร คือ ปลูกอ้อยขึ้นมาเพียง 10% ของผู้ปลูกอ้อยทั้งหมดแล้วถือว่านับเป็นความคิดของกลุ่มอาชีพปลูกอ้อยทั้งหมด

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น

การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นนี้ เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกอย่าง ไม่เท่าเทียมกัน และผู้ประเมินไม่สามารถกำหนดหรือประมาณค่าโอกาสที่ใช้เลือกกลุ่มตัวอย่างได้

สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีหมู่บ้านวังโรงใหญ่โดยใช้แบบสำรวจต่าง ๆ นั้นจะใช้กลุ่มตัวอย่างในการประเมินโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นและเนื่องจากจำนวนครัวเรือนมีมากกว่า 100 ครัวเรือน จึงใช้กลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้ตามวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ก. บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนในชุมชนบ้านวังโรงใหญ่มีจำนวน 170 ครัวเรือน 30 ครัวเรือน

ข. บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนในชุมชนบ้านวังโรงใหญ่ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 170 ครัวเรือน 30 ครัวเรือน

โดยทุกอาชีพผู้ศึกษาจะทำการสัมภาษณ์ให้ได้ถึง 50% แต่ว่าบางอาชีพอาจจะมากกว่า 50% ขึ้นอยู่กับความสะดวกในการสัมภาษณ์

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

จากการศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านได้แบ่งการประเมินออกเป็น 2 หน่วยระบบคือ

3.1 หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต ซึ่งแต่ละตัวประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้ คือ

1. ปัจจัยนำเข้าประกอบด้วย
 - 1.1 นโยบายของรัฐบาล
 - 1.2 เงิน 1 ล้านบาท
 - 1.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
 - 1.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
 - 1.5 ผู้สมัครขอกู้
 - 1.6 นักศึกษาบัณฑิต
 - 1.7 ทุนสะสมของหมู่บ้าน
2. กระบวนการ ประกอบไปด้วย
 - 2.1 การคัดเลือกผู้กู้
 - 2.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
 - 2.3 การชำระหนี้
 - 2.4 การทำบัญชี
 - 2.5 การช่วยเหลือตลาด
 - 2.6 บทบาทของนักศึกษา
3. ผลผลิต ประกอบด้วย
 - 3.1 จำนวนผู้ได้กู้
 - 3.2 ยอดเงินให้กู้
 - 3.3 กองทุนสะสม
 - 3.4 ชื่อเสียงของชุมชน
 - 3.5 นักศึกษาผ่านงาน

3.2 หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

ประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และ ผลผลิต ซึ่งแต่ละตัวประกอบมีตัวชี้วัดดังนี้

คือ

1. ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย
 - 1.1 เงินที่ผู้มาได้
 - 1.2 เงินอื่น ๆ
 - 1.3 สถานที่และวัสดุคิบ
 - 1.4 เทคนิควิธีทำงาน
 - 1.5 กำลังทำงาน

1.6 นักศึกษาผ่านงาน

2. กระบวนการ ประกอบไปด้วย

- 2.1 การทำกิจกรรมดูวิธี
- 2.2 การหาตลาดที่ดี
- 2.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
- 2.4 การทำบัญชี
- 2.5 การวิเคราะห์ประเมิน
- 2.6 การมีส่วนร่วมของนักศึกษา

3. ผลผลิต ประกอบด้วย

- 3.1 รายได้เป็นเงิน
- 3.2 ผลเป็นสิ่งที่ของ
- 3.3 ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี
- 3.4 ผลเป็นที่พอใจ
- 3.5 นักศึกษาได้เรียนรู้ธุรกิจ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.)และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกรณีหมู่บ้านวังโรงใหญ่มีดังนี้

- 4.1 แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 4.2 แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อดีข้อเสียวัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 4.3 แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4.4 แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- 4.5 แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4.6 แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4.7 แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาข้อดีข้อเสียของชุมชนในทัศนะของประชาชน)

- 4.8 แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 4.9 แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 4.10 แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
- 4.11 แบบรายงาน บร.12 (แบบวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเริ่มต้นตั้งแต่การระบุประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวม การจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอนและมีการกำหนดตัวชี้วัดของประเด็นที่ต้องการประเมิน ซึ่งข้อมูล que เก็บรวบรวมได้มีทั้งในเชิงปริมาณที่เป็นตัวเลขและเชิงคุณภาพที่เป็นการบรรยายลักษณะของข้อมูลในรูปแบบของข้อความ

ผู้ประเมินสามารถทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในกรณีหมู่บ้านวัง โรงใหญ่ได้โดยอ้างอิงแหล่งข้อมูลตามวิธีต่อไปนี้

5.1 การเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

ก. การสัมภาษณ์โดยตรง

ใช้ในกรณีจัดทำ บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน), บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน), บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน), บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน), บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์) บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์), บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี) และ บร.12 (แบบวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

ข. การใช้แบบสอบถาม

ใช้ในกรณีจัดทำ บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะคติของประชาชน), บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

ค. การสังเกต

ใช้ในกรณีจัดทำ บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน), บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

5.1 การเก็บจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (ข้อมูลจากคู่มือกองทุนและเอกสารต่าง ๆ)

ใช้ในกรณีจัดทำ บร.1(แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน),บร.4(แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)

หมายเหตุ บาง บร.อาจใช้วิธีการเก็บหลายวิธีร่วมกัน อาทิเช่น บร.1

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกรณีหมู่บ้านวังโรงใหญ่ครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ 2 วิธี ดังต่อไปนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ได้มีการคำนวณเพื่อหาตัวเลขที่ต้องการในแบบรายงาน บร.1(แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน),บร.2(แบบเก็บข้อดีข้อเสียวัดความเข้มแข็งของชุมชน),บร.4(แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน) และบร.11(แบบศึกษาเจาะลึกกรณี)

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ได้มีนำข้อความที่สำรวจมา เพื่อสรุปผลเป็นข้อสรุปที่ต้องการในแบบรายงาน บร.3(แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง),บร.5(แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง),บร.6(แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง),บร.7(แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาข้อดีข้อเสียวัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน),บร.8(โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์),บร.9(แบบบันทึกการสัมภาษณ์) และบร.12(แบบวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

จากการศึกษาและการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านตามกรอบทฤษฎีชีพวิถีโมเดล (CIPP Model) ซึ่งได้ปฏิบัติมาในบทที่แล้ว ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบผลการประเมินบริบทชุมชน ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม ผลการประมวลเทคนิคทำธุรกิจของผู้กู้ ผลการทดลองวิธีใหม่ ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนชุมชนหมู่บ้านวังโรงใหญ่ และสรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ โดยเรียงลำดับตามหัวข้อที่ได้กล่าวมาดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1) ความยากจนของประเทศ

เมื่อพิจารณาถึงภาวะความยากจนของคนในประเทศไทยโดยอาศัยเกณฑ์เส้นความยากจนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ พบว่า ความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ.2531 ทั่วประเทศมีคนจนอยู่ในระดับร้อยละ 32.6 และลดลงเหลือร้อยละ 23.2 ในปี พ.ศ.2535 และเหลือเพียงร้อยละ 11.4 ในปี พ.ศ. 2539 แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปีพ.ศ.2540 มีผลทำให้ส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ.2541 และร้อยละ 15.9 ในปี พ.ศ.2542 อย่างไรก็ตามความยากจนเริ่มจะมีน้อยลงตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 เป็นต้นมา โดยสัดส่วนความยากจนลดลงเหลือร้อยละ 14.2 ในปี พ.ศ.2543 และร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ.2544 หรือลดลงจากจำนวน 9.9 ล้านคนในปี พ.ศ.2544 หรือลดลง 1.7 ล้านคนในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา (ธนาคารแห่งประเทศไทย online,2545)

2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อม(SMEs)

ปัจจุบันทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้สนับสนุนให้มีการประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการปล่อยให้มีการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้เป็นทุนประกอบการ รวมทั้งมีการให้คำปรึกษาและนำวิธีการประกอบอาชีพ และมีโครงการให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้ที่เป็น NPL (ธนาคารแห่งประเทศไทย online,2545)

3) สภาพแวดล้อมของประเทศ

การพัฒนาประเทศในรอบสิบปีที่ผ่านมา ก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ซึ่งนักวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมจึงมีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนตามไปด้วย เนื่องจากผลกระทบต่อการเนื่องจากการสูญเสียอย่างเบ็ดเสร็จ

ช่วงระยะเวลาก่อนปี พ.ศ.2518 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยเสื่อมโทรมลงเนื่องจากปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและปัญหามลพิษต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเน่าเสียของแม่น้ำลำคลองซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง ทำให้มีการจัดตั้งองค์การที่รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในประเทศไทย (สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม online,2545)

4) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้ของประชาชน

ในปัจจุบันความเดือดร้อนของประชาชนมีสาเหตุมาจากการขาดสาธารณูปโภคที่ครบถ้วน อันเนื่องมาจากภาครัฐรวมถึงภาคเอกชนด้วย ก่อให้เกิดการกู้หนี้ยืมสินมาเพื่อหาสิ่งที่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ชีวิตได้ บางทีการกู้หนี้ยืมสินก็อาจจะมีการนำเอาสิ่งของไม่ว่าจะเป็นที่ดินหรือบ้านเรือนไปจำนองเอาไว้ และเมื่อถึงกำหนดการไถ่ถอนหรือชำระหนี้ก็ไม่สามารถทำตามสัญญาได้ ทำให้ที่ดินหรือว่าบ้านเรือนรวมทั้งไร่นาถูกยึดไป ก็จะเกิดปัญหาการไม่มีที่ทำกินขึ้นมาอีก ทางภาครัฐจึงได้พยายามแก้ปัญหาให้แก่ชาวบ้าน โดยการส่งบุคลากรลงไปให้คำแนะนำแก่ชาวบ้านเหล่านั้น เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง (ธนาคารแห่งประเทศไทย online,2545)

5) บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นสังคมชนบท

เนื่องจากในสังคมชนบทผู้คนแทบจะทุกคนมีระดับการศึกษาต่ำมาก ทำให้เกิดปัญหาการเรียนรู้นั่งสี่ ประกอบกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยขาดการบริหารจัดการที่ดี จึงได้เกิดปัญหาตามมาคือ ปัญหาการขาดที่ดินทำกินด้วย ปัญหารายได้น้อยไม่พอกับรายจ่าย เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการย้ายถิ่นฐานเพื่อไปประกอบอาชีพใหม่ ๆ ที่คิดว่าเก่า นอกจากนั้นยังได้เกิดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอีกด้วย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทำให้สังคมในท้องถิ่นชนบทอ่อนแอ

(ธนาคารแห่งประเทศไทย online,2545)

6) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

จากหนังสือมองอเมริกามาแก้ปัญหาไทยกล่าวถึงสังคมไทยว่าสังคมไทยมีความเกี่ยวข้องกับอารยธรรมตะวันตกเป็นอย่างมาก อิทธิพลของสังคมตะวันตกขณะนี้เด่นมากในสังคมไทย มีอิทธิพลมาก ปัจจุบันนี้ความนิยมตามฝรั่ง ตามวัฒนธรรมตะวันตกมีให้เห็นกันทั่วไป ตัวอย่าง เช่น

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1) ประวัติความเป็นมาของชุมชน

หมู่บ้านวังโรงใหญ่เริ่มมีการก่อตั้งเมื่อประมาณ พ.ศ.2495 หรือประมาณ 50 ปีมาแล้ว ซึ่งสมัยก่อนมีสภาพเป็นป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่สำหรับการดำรงชีวิตของสัตว์ และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ และมีผู้คนร่อนเร่มาอาศัยที่เพื่อจะประกอบอาชีพ เช่น ตัดไม้ เฝ้าถ่าน และทำไม้เสาวชาย ก็เลยตั้งชื่อหมู่บ้านว่าหมู่บ้านกากเสา และต่อมาไม่นานมีคนไปพบแหล่งน้ำขนาดใหญ่ มีความลึกประมาณ 12 ศอก มีบันได 17 ขั้น มีลักษณะคล้ายวัง ก็เลยเปลี่ยนเป็นชื่อใหม่ว่าหมู่บ้านวังโรงใหญ่ และมีผู้คนอพยพมาอยู่มากมายเป็นหมู่บ้านขึ้นมา มีการสร้างวัดเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ มีการสร้างโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน และมีความเจริญเกิดขึ้นมา ปัจจัยทางด้านต่าง ๆ ก็ตามมาด้วย มีการสร้างถนนหนทาง ไฟฟ้า น้ำประปา และสาธารณูปโภคต่าง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มปัจจัยและสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ชีวิต ทางทิศเหนือของบ้านวังโรงใหญ่จะติดกับหมู่บ้านหนองสองห้อง ทางทิศตะวันออกจะติดหมู่บ้านถ้ำมั่งกรทอง ทางทิศตะวันตกจะติดกับหมู่บ้านฝ้ายหลวง และทางทิศใต้จะติดกับหมู่บ้านวังราง

2) สภาพปัจจุบัน

สภาพปัจจุบันของหมู่บ้านวังโรงใหญ่ โดยรวมเป็นชุมชนที่มีความสงบสุขมีความสามัคคี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านจะอยู่กันแบบครอบครัวเดียว คืออยู่ใครอยู่มัน แต่จะมาดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เช่น งานประเพณีทางพระพุทธศาสนา

การคมนาคมเข้าสู่หมู่บ้านจากตัวอำเภอมีระยะทาง 31 กิโลเมตร จากบนสายสี่วิชัยภูมิ จะเลี้ยวซ้ายก็จะเป็นถนนลูกรังประมาณ 5 กิโลเมตร และต่อจากนั้นอีกประมาณ 12 กิโลเมตร ก็จะเป็นถนนลาดยางเข้าถึงหมู่บ้าน

ลักษณะประชากร จากการสำรวจหมู่บ้านวังโรงใหญ่ หมู่ที่ 7 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอเสีจิว จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 150 ครอบครั้ว มีประชากรทั้งหมด 698 คน ชาย 359 คน หญิง 339 คน อาชีพส่วนใหญ่ทำการเกษตร

ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	359	51.43
หญิง	339	48.57
2. อายุ		
1 ปีเต็ม	7	1.00
1 ปีเต็ม - 2 ปี	12	1.72
3 ปีเต็ม - 5 ปี	44	6.30
6 ปีเต็ม - 11 ปี	69	9.88
12 ปีเต็ม - 14 ปี	58	8.30
15 ปีเต็ม - 17 ปี	41	5.87
18 ปีเต็ม - 49 ปี	398	57.02
50 ปีเต็ม - 59 ปี	26	3.72
60 ปีเต็มขึ้นไป	43	6.16
3. จบการศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 6	395	56.60
มัธยมศึกษาปีที่ 3	90	12.89
มัธยมศึกษาปีที่ 6	50	7.16
ปวช.	1	0.14
ปวส.	3	0.42
ปริญญาตรี	5	0.71
อ่านหนังสือไม่ออก	10	1.43
4. ลักษณะอื่น ๆ ของประชากร		
ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปฐานะยากจน ไม่มีผู้อุปการะในชุมชน	10	1.43
คนพิการ	5	0.71

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

ก. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนพบว่า มีส่วนช่วยกำหนดโครงสร้างกฎระเบียบและวิธีการทำงานของกองทุนหมู่บ้านวัง โรงใหญ่

ข. เงิน 1 ล้านบาท จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นส่วนสำคัญที่สุดในการที่จะนำเงินไปเพิ่มเงินทุนในการประกอบอาชีพไปสู่การเริ่มต้นโครงการ เพราะถือว่าเป็นปัจจัยเริ่มแรกที่มีความสำคัญต่อการผลิตสินค้าจนถึงการกระจายสินค้าไปให้ผู้บริโภค

ค. คณะกรรมการกองทุน จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านวัง โรงใหญ่ พบว่ากรรมการทุกคนพอจะมีความรู้เรื่องกฎ ระเบียบและข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านวัง โรงใหญ่บ้าง ว่ากองทุนชุมชนควรสามัคคีมีเอาไว้เพื่อประโยชน์อะไรและคณะกรรมการกองทุนมีความสำคัญอย่างไรบ้าง

ง. เงินกู้ที่ผู้กู้ชำระคืน จากการสัมภาษณ์ผู้กู้ในชุมชนหมู่บ้านวัง โรงใหญ่พบว่า ผู้กู้ต่างก็มีความพอใจที่ได้กู้มาเพื่อนำมาเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพเพราะดอกเบี้ยการกู้ยืมถือว่าต่ำมาก และสามารถนำมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนสำหรับผู้รายอื่น ๆต่อไป

จ. ผู้สมัครขอกู้ จากการสัมภาษณ์ผู้สมัครขอกู้ในหมู่บ้านวัง โรงใหญ่ พบว่ามีผู้ที่ต้องการกู้เงินเพื่อไปประกอบอาชีพมากเนื่องจากเห็นว่ามีความประโยชน์ในการใช้เป็นทุน ทำให้เมื่อกองทุนมีเงินพอที่จะทำการให้กู้ในงวดต่อไป ก็จะมีผู้สมัครขอกู้เพื่อนำไปเป็นทุนต่อไป

ช. บัณฑิตประจำกองทุนชุมชน จากการเข้าไปทำงานในหมู่บ้านวัง โรงใหญ่ ถือว่ามีส่วนสำคัญในการให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนที่ทำการกู้และที่ไม่ทำการกู้ด้วย

2) ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

ก. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า กองทุนหมู่บ้านวัง โรงใหญ่มีกระบวนการคัดเลือกผู้กู้ที่รัดกุมมากพอสมควร มีส่วนที่จะช่วยให้ได้ผู้กู้ที่มีคุณสมบัติและเหตุผลในการใช้เงินที่สมเหตุสมผล ส่งผลทำให้ได้ผู้กู้ที่จะนำเงินไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ พบว่า ทางกองทุนชุมชนครุสามัคคีไม่มีการช่วย
เสนอแนวทางให้ผู้กู้สามารถนำเงินไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุด เนื่องจากผู้กู้โดย
ส่วนมากจะนำเงินที่กู้ขึ้นเพิ่มเงินทุนในการประกอบอาชีพเดิมอยู่แล้ว

ค. การชำระหนี้ พบว่า ทางกองทุนหมู่บ้านวังโรงใหญ่จะกำหนดให้มีการ
ชำระคืนเมื่อครบกำหนด 1 ปีทั้งต้นและดอกเบี้ย พร้อมใบเสร็จรับเงิน แต่ในกรณีกองทุนหมู่บ้านวัง
โรงใหญ่ไม่ได้ทำตามระเบียบที่ตกลงไว้เพราะต้องเก็บก่อนกำหนด คือเดือนเมษายน ที่ผ่านมาเป็น
ระยะเวลา 8 เดือน ก็ปล่อยให้ผู้กู้เนื่องจากสาเหตุที่ต้องเก็บก่อนกำหนดเพราะช่วงเดือนมีนาคม
เมษายน ชาวสมาชิกได้เก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร เช่น ตัดอ้อย ถ้าจะรอเก็บเมื่อครบกำหนด คือ
เดือนกันยายน ชาวสมาชิกก็จะนำเงินที่ได้ไปลงทุนในการเกษตรหมด การเรียกเก็บในการปล่อยกู้
ครั้งแรกจำนวน 83 รายและยังมีสมาชิกที่ค้างส่งในครั้งแรก 4 ราย เป็นเงิน 80,000 บาท และได้มีการ
ปล่อยกู้ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2545 เป็นจำนวน 87 ราย เป็นเงิน 1,044,000 บาท ยอดเงินที่
เหลือ 44,359.55 บาท

ง. การช่วยหาลาด พบว่าเนื่องจากผู้กู้เงินไปเพื่อเพิ่มเงินทุนในการ
ประกอบอาชีพเดิมจึงทำให้ผู้กู้เงินมีตลาดของตัวเองอยู่แล้ว ทำให้ทางกองทุนชุมชนไม่ต้องหาลาด
ให้เลย

จ. บทบาทของบัณฑิตประจำกองทุน พบว่า เมื่อมีบัณฑิตประจำกองทุนมา
ช่วยในกิจการกองทุนแล้ว ทางกองทุนจะได้รับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ จากบัณฑิต ๑ มากพอสมควร
เช่น คณะกรรมการกองทุนได้รับคำแนะนำจากบัณฑิตในเรื่องของการทำบัญชีกองทุน เป็นต้น

3) ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ก. ผลโดยตรง พบว่า ผลผลิตจากจำนวนผู้ได้กู้และยอดเงินให้กู้เป็นผลมาจาก
การนำผู้สมัครขอข้อมาพิจารณาการคัดเลือกผู้กู้จนกระทั่งได้จำนวนผู้ได้กู้ของกองทุนหมู่บ้านวังโรง
ใหญ่ 87 ราย ซึ่งเป็นผลที่ทางกองทุนต้องการให้เกิดขึ้น ส่วนยอดเงินให้กู้เป็นผลมาจากผู้สมัครขอ
ทำเรื่องขอกู้เงินกองทุน 1 ล้านบาทผ่านการพิจารณาคัดเลือกผู้กู้ นำไปสู่การได้ทราบยอดเงินที่ให้ผู้
ของชุมชนคือ 1,044,000 บาท ซึ่งก็เป็นผลลัพธ์ที่ทางกองทุนต้องการให้เกิดอีกเช่นกัน

1) ผลกระทบโดยตรง พบว่าผลผลิตกองทุนสะสมจำนวน 1,044,000 บาท
เป็นผลกระทบโดยตรงที่มีต่อกองทุน คือทำให้ผู้กู้มีเงินทุนในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้นนั่นเอง

2) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่าทางหมู่บ้านวังโรงใหญ่มีชื่อเสียงในการดำเนิน
กิจการที่สำเร็จ ทางชุมชนมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและบัณฑิตประจำกองทุนผ่านงานด้านการเพิ่ม
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนชุมชน

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว ในการที่ผู้ดูแลของหมู่บ้านวังโรงใหญ่คิดจะทำมาค้าขายอะไรแล้ว สมควรที่ผู้ดูแลจะต้องมีความรู้ความสามารถในการทำมาค้าขายในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อนำไปประกอบอาชีพด้วย

2) ทรัพย์สินของผู้ดูแลและเครือญาติ เมื่อผู้ดูแลที่จะประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งควรมีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการเป็นของตนเอง เพราะจะช่วยให้การประกอบอาชีพทำได้ง่ายขึ้น เช่น การมีที่ดินเป็นของตนเอง ก็จะง่ายต่อการทำการเกษตร เช่น ปลูกอ้อย ปลูกมัน ง่ายขึ้น

3) หนี้สินธนาคารของผู้ดูแล เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะมีผลต่อการตัดสินใจที่จะประกอบอาชีพใด ๆ ด้วย ด้วยเหตุที่ถ้ามีการกู้ยืมเงินจากธนาคาร ในปริมาณที่มาก ก็จะมีทุนมากตามไปด้วย แต่ก็จะมีผลที่ตามมาอีกด้วยก็คือ ภาระการส่งคืนเงินกู้รวมทั้งดอกเบี้ยด้วย

4) อาชีพหลักของผู้ดูแล จะมีความจำเป็นถ้าผู้ดูแลจะนำเงินที่กู้ได้ไปเพิ่มทุนในการประกอบอาชีพเดิม เพราะจะทำให้มีทุนเพิ่มขึ้นพร้อมทั้งมีการลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพด้วย

5) รายได้ของครอบครัว เป็นปัจจัยหลักในการดำเนินงาน ด้วยเหตุที่ว่าถ้าการมีรายได้จากอาชีพอะไรที่มากที่สุด ก็สมควรที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ

6) ประสบการณ์ในการดำเนินการของผู้ดูแล มีส่วนสำคัญในการดำเนินการเป็นอย่างมาก เพราะว่าจะมีผลทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะประสบกับปัญหาอะไรก็สามารถที่จะแก้ปัญหาได้

2.2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่กู้มาได้ พบว่าเป็นปัจจัยนำเข้าที่จะเป็นแหล่งให้ผู้ดูแลได้เลือกกิจกรรมในการดำเนินงาน เพราะถ้ามีเงินทุนอยู่แล้วก็สามารถที่จะเลือกประกอบอาชีพที่ให้ผลตอบแทนคุ้มค่าที่สุดได้

2) เงินที่ได้กู้ยืมมาจากธนาคาร เป็นแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมอีกแหล่งหนึ่งที่ทำให้มีเงินทุนที่เพิ่มมากกว่าเดิม ทำให้ในการลงทุนในการประกอบอาชีพ ไม่ติดขัด

3) สถานที่และวัตถุดิบ พบเป็นปัจจัยนำเข้าที่มีความสำคัญมากอีกอย่างหนึ่ง เพราะถ้ามีสถานที่ในการประกอบกิจการแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องไปเช่าที่สำหรับทำการผลิตสินค้า ทำให้ลดต้นทุนในการผลิตได้ รวมถึงในการผลิตถ้ามีวัตถุดิบพร้อมจะผลิตแล้ว ก็จะไม่เกิดภาวะการขาดแคลนวัตถุดิบ

4) เทคนิควิธีทำงาน พบว่าถ้าผู้ที่มีเทคนิคสำหรับทางการเกษตรชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นพิเศษแล้ว ก็จะส่งผลให้ผู้ผู้นั้นมีความได้เปรียบผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ในการประกอบการ

5) กำลังทำงาน ในการผลิตสินค้าทางการเกษตรหนึ่งถ้าผู้ที่มีกำลังการผลิตในแต่ละปีมาก ก็จะถือว่าได้เปรียบผู้ประกอบการรายอื่น ๆ อีกเหมือนกัน

2.2.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้ดูแลราย เป็นปัจจัยที่จะทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ เพราะการทำกิจการที่ถูกวิธีจะทำให้ลดขั้นตอนการทำงานและลดต้นทุนในการผลิต

2) การหาตลาดที่ดี ตลาดที่ดีจะต้องเป็นตลาดที่มีอุปสงค์และอุปทานที่ใกล้เคียงกัน สามารถขายสินค้าในราคาที่ได้กำไรหรือไม่ขาดทุน นั่นคือการขายสินค้าควรจะหาตลาดที่มีลักษณะที่ได้กล่าวมาแล้ว

3) การทำวัตถุดิบหรือสินค้าที่ดี มีส่วนช่วยเสริมให้กิจการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะว่าสามารถที่จะพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐานตามที่ต้องการได้

4) การทำบัญชี เป็นกระบวนการที่สำคัญมากที่สุดในประกอบการกิจการ เพราะว่าจะต้องมีการบริหารจัดการโดยอ้างอิงตัวเลขที่ได้จากการประกอบกิจการ

5) การวิเคราะห์การประเมิน ถ้าจะให้ได้ผลดี ควรจะมีการจัดลำดับความสำคัญปัจจัยนำเข้า ซึ่งสามารถทำได้โดยการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าแต่ละตัวนั่นเอง

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรงที่ได้จากกระบวนการ ก็คือ รายได้เป็นเงินและผลเป็นสิ่งที่ของ รายได้จากประกอบการกิจการ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการทำงาน เพราะว่ามันเป็นค่าตอบแทนจากการลงทุนลงแรงไปทั้งหมดนั่นเอง ผลที่ได้รับอาจจะเป็นตัวเงินหรือสิ่งของก็ได้

2) ผลกระทบโดยตรง สิ่งที่ดีถือว่าเป็นผลกระทบโดยตรงจากการประกอบกิจการ คือ ชื่อเสียงที่ได้รับและผลเป็นที่พอใจ เมื่อผู้ที่ได้ใช้เงินผู้ประกอบการที่ประสบผลสำเร็จแล้ว ผู้ที่จะได้รับความพอใจในผลงานของตัวเอง รวมทั้งความพอใจของลูกค้าในตัวสินค้าที่ซื้อไปด้วย แล้วสิ่งที่ผู้ที่จะได้รับในอันดับต่อไป นั่นก็คือการมีชื่อเสียงในมาตรฐานของสินค้า

3) ผลกระทบโดยอ้อม ผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยอ้อมจากการประกอบกิจการของผู้ก็คือ บัณฑิตประจำกองทุนนั่นเอง เพราะบัณฑิตจะได้เรียนรู้ขั้นตอนในการดำเนินงานจากผู้ได้แล้ว สามารถนำไปใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ไปประกอบอาชีพ ถ้าบัณฑิตต้องการจะประกอบอาชีพอาชีพนั่น

3. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

เป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 4 ข้อ พบว่า

1. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการประเมินพบว่าหมู่บ้านวังโรงใหญ่ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร เนื่องจากจำนวนสมาชิกจำนวน 4 รายที่ยังค้างส่งในครั้งแรกเพราะสมาชิกถือว่ายังไม่ครบกำหนดที่จะต้องส่งคืน สาเหตุที่ต้องเรียกเก็บก่อนกำหนดก็เพราะว่ากลัวสมาชิกนำเงินที่ได้จากการเก็บเกี่ยวผลผลิตไปลงทุนหมดเสียก่อน เพราะจะให้รอถึงกำหนดที่จะต้องชำระเงินคืน เพราะช่วงเดือนกันยายนชาวสมาชิกจะไม่มีรายได้จากอะไรเลย เมื่อมีการชำระเงินแล้วก็มี การปล่อยกู้รอบที่ 2 ต่อไป

2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง

ปัจจัยด้านบวก

- (1) การมีการจ้างงานในหมู่บ้านไม่ต้องออกไปทำงานต่างถิ่น
- (2) สมาชิกกองทุนสามารถพัฒนาอาชีพเพิ่มความชำนาญ และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้คนรุ่นหลังได้
- (3) มีเงินทุนสะสมของหมู่บ้าน

ปัจจัยด้านลบ

สมาชิกบางรายไม่พึงพอใจในการอนุมัติเงินกู้ ของคณะกรรมการกองทุนซึ่งอนุมัติให้เงินกู้ได้จำนวนน้อยกว่าที่บอกไว้ ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการกองทุน จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการจัดเวทีประชุม

3. เพื่อให้กระบวนการการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ภายในชุมชนท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับประเทศ พบว่าในหมู่บ้านมีและมีหน่วยงานต่างๆ ให้การส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ การดำเนินกิจการ และการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น ตำบล ประเทศ

4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่ เป้าหมายและเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชน ตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านวังโรงใหญ่ หมู่ที่ 7 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปและอภิปรายผล

5.1.1 สรุป

1) วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

1.2 ท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.3 ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.4 เศรษฐกิจระดับรากฐานของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคม

1.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง

3. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์ เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ภายในชุมชนท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับบุคคล

4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งในทัศนะของประชาชน พื้นที่เป้าหมาย และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของบุคคล ตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

2. วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่นที่ผู้ทำสาร

นิพนธ์ปฏิบัติงาน

- 3) ใช้ชีพีพิมพ์โมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านวังโรงใหญ่ หมู่ที่ 7 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอเสีคว จังหวัดนครราชสีมา และกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
- 4) เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
- 5) ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4
- 6) ลงมือเขียนบทที่ 1, 2, 3, 4, 5 บรรณานุกรม และภาคผนวก

3. ผลการดำเนินการ ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

- 1) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ได้ทราบและมีความรู้ ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน
- 3) ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) ได้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท จะยังคงอยู่หรือไม่ ได้ทราบว่าเงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ จริงหรือไม่

5.1.2 อภิปรายผล

1. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านวังโรงใหญ่

การดำเนินงานการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านวังโรงใหญ่ ยังไม่สามารถสรุป

ได้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เนื่องจากยังไม่ครบกำหนดการชำระคืนภายในระยะเวลา 1 ปี

การเกิดกองทุนพบว่า กองทุนหมู่บ้านวังโรงใหญ่เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนแต่ยังไม่มีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น การบริหารกองทุนยังไม่มีชำระคืน เป็นผลให้การจัดโครงสร้างองค์กรไม่ชัดเจนอีกทั้งยังไม่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ การพึ่งตนเองยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่ การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคม

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

ปัจจัยด้านบวก

- 1) การมีการจ้างงานในหมู่บ้านไม่ต้องออกไปทำงานต่างถิ่น

2) สมาชิกกองทุนสามารถพัฒนาอาชีพเพิ่มความชำนาญ และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้คนรุ่นหลังได้

3) มีเงินสะสมของหมู่บ้าน
ปัจจัยด้านลบ

สมาชิกบางรายไม่พึงพอใจในการอนุมัติเงินกู้ ของคณะกรรมการกองทุนซึ่งอนุมัติให้เงินกู้ได้จำนวนน้อยกว่าที่บอกรไว้ ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการกองทุน จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการจัดเวทีประชุม

3. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

คนในท้องถิ่นรู้หน้าที่ของตนเองมีการรวมกลุ่มจัดประเพณีต่างๆ บ่งบอกถึงความสามัคคีกลมเกลียวภายในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มกัน เช่น กลุ่มเลี้ยงเป็ด กลุ่มเลี้ยงวัว และกลุ่มออมทรัพย์ ชาวบ้านให้ความร่วมมือ เมื่อผู้นำท้องถิ่นขอความร่วมมือในโอกาสต่างๆ เช่น การร่วมทำบุญประเพณี การช่วยกันดูแลแหล่งน้ำสาธารณะ ดูแลความสะอาดในบริเวณหมู่บ้าน หรือการออกแรงซ่อมแซมวัด เป็นต้น

4. ผล โดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

1) ผล โดยตรง (Immediate result) สมาชิกที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ได้นำเงินกู้

ไปประกอบอาชีพ สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ ทำให้มีรายได้ใช้ภายในครอบครัว

2) ผลกระทบ โดยตรง (Direct Impact) สมาชิกมีงานทำ มีรายได้ ส่งผลให้มี

การกระตุ้นเศรษฐกิจระดับหมู่บ้าน

3) ผลกระทบ โดยอ้อม (Indirect Impact) ประชาชนมีแบบแผนในการดำเนิน

ชีวิต และมีแนวทางการประกอบอาชีพที่เป็นระบบ วิถีชีวิตการทำงานในชุมชน เปลี่ยนแปลงในทางที่พึงประสงค์ เช่น สวัสดิภาพในการดำรงชีวิตดีขึ้น สุขภาพทางจิตและทางกายดีขึ้น ส่งผลก่อให้เกิดความกินดีอยู่ดีขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านวังโรงใหญ่

ข้อเสนอแนะที่ 1 ควรให้คณะกรรมการกองทุน ได้ศึกษาข้อระเบียบบังคับให้ชัดเจนและเข้าใจแล้วนำไปถ่ายทอดแก่สมาชิกของกองทุนให้เข้าใจและชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังโรงใหญ่

ข้อเสนอแนะที่ 1 คณะกรรมการกองทุนควรมีการจัดการประชุมให้ได้ตามที่มติดในที่

ประชุม คือ 1 เดือน/ครั้ง เพื่อติดตามประเมินผล โครงการและทราบผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะที่ 2 สมาชิกกองทุนทำกิจกรรมเดียวกัน ควรมีการพบแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และถ่ายทอดความรู้ใหม่ๆ ให้กับสมาชิกในกลุ่มที่ยังขาดประสบการณ์

ข้อเสนอแนะที่ 3 ควรมีการบริหารจัดการวางแผน การใช้จ่ายเงินให้ถูกต้องของสมาชิก โดยการหาบุคคลตัวอย่างในกลุ่มสมาชิกที่สามารถเป็นแกนนำ ในเรื่องการวางแผนการเงินให้ประสบความสำเร็จ และควรมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินในปีต่อไป หรือหาบุคคลที่มีความรู้ในการจัดการมาอบรมให้แก่สมาชิกที่ยังไม่มีความรู้ในเรื่องการบริหารเงินกองทุน

ข้อเสนอแนะที่ 4 คณะกรรมการกองทุนควรมีทักษะและความรู้ความสามารถ เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะที่ 5 มีการพัฒนาวิธีการทำงานที่ดีที่สุด โดยการใช้คนให้ตรงกับงาน เพื่อความสำเร็จของงาน

ข้อเสนอแนะการนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

ข้อเสนอแนะที่ 1 ควรจัดประชุมและอบรมการอาชีพใหม่ๆ แก่สมาชิก โดยคณะกรรมการกองทุนเป็นผู้จัดร่วมกับวิทยากรที่มีความรู้จากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

ข้อเสนอแนะที่ 2 ควรมีการตรวจสอบโครงการอย่างจริงจังเพื่อกระตุ้นสมาชิกให้นำเงินกองทุนไปดำเนินการ ตามที่ตนได้ตั้งโครงการไว้ในการดำเนินการตามกิจกรรมของตนเองอย่างจริงจัง ถึงแม้จะไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ก็ตาม

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าหรือการวิจัยต่อไป

1) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีระยะเวลาการดำเนินการ ไม่เพียงพอต่อการหาข้อมูลเพื่อประเมิน โครงการทำให้ข้อมูลไม่สมบูรณ์

2) ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแนะนำชาวบ้าน โดยมีบัณฑิตเข้าไปช่วยเหลือเสริมการพัฒนา และติดตามประเมินผล ตลอดจนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ,สำนักงาน.คู่มือการดำเนินงาน

สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและการติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ
จังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ,สำนักงาน.2544. คู่มือสำหรับประชาชน
เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.กรุงเทพฯ:
คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน.2544. ระเบียบสำนัก

นายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ:สหพัฒนาการพิมพ์.

คณะกรรมการกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี, 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง

คุรุสามัคคี.นครราชสีมา: บ้านเลขานุการกรรมการกองทุนชุมชนเมืองแห่งชาติ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2544). ความเป็นมาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

(online) ได้จาก: WWW.ku.go.th

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2545).ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน(online)

ได้จาก : WWW.bot.or.th

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2545). รายงานเศรษฐกิจและการเงินปี 2544 (online)

ได้จาก:WWW.bot.or.th

สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (2545).สภาพแวดล้อมของประเทศไทย(online)

ได้จาก:WWW.ocpp.go.th

ประยูตร์ ปยุตโต (2530).หนังสือมองอเมริกาแก้ปัญหาไทย.กรุงเทพฯ: ไทยเทิดธรรม